VEST-SICILIA

Sicilias «ville vesten» mellom hav, myter, arkeologi og natur
11.–18. april 2027 – 8 dager/7 netter

HØYDEPUNKTER

- Zingaro naturreservat, 7 km med vill kystlinje
- Øya Mozia og fønikernes verden
- Det store Cretto di Gibellina – et kunstprosjekt om gjenfødelse

BESKYTTEDE OMRÅDER

- Zingaro naturreservat
- Monte Cofano naturreservat
- Stagnone-øyene, Marsala naturreservat
-

Sicilia er Italias største region, og på mange måter en egen «øystat» sammenlignet med resten av landet – et resultat av årtusener med møter mellom middelhavskulturer og folkeslag, fra fønikere til grekere, romere til normannere, arabere til spanjoler. Vår reise tar oss til den vestlige delen av øya, kjent for sitt fiskerike hav, frodige vingårder, gylne strender, bratte klipper og kystnære saltsletter.

Vi starter ved den forrevne kystlinjen i Castellammare-bukta, beskyttet av høye, tett-liggende fjell formet av krystallklart vann i utallige viker og bukter, og med den historiske tunfiskfabrikken Tonnara di Scopello. Zingaro naturreservat er et vernet område, og her skal vi tilbringe to dager. Vi vandrer også gjennom det praktfulle Monte Cofano-reservatet, kjent for sin storslåtte utsikt og rike planteliv, med mange sjeldne og endemiske arter.

Historie og kultur får rikelig plass på denne reisen, med middelalderbyen Erice i hovedrollen – tronende høyt over havnebyen Trapani fra sin spektakulære posisjon på toppen av fjellet med samme navn (751 moh.). På grunn av høyden har stedet hatt stor åndelige betydning.

Lenger sør vender Marsala-kysten seg mot Egadi-øyene, og er dekket av saltdammer. De mest spektakulære ligger ved Stagnone-lagunen, med den lille øya San Pantaleo – antikkens Mozia – i sentrum. Grunnlagt på 700-tallet f.Kr. var Mozia en av Middelhavets viktigste fønikiske bosetninger, og i dag den best bevarte. Å vandre i stillhet langs stiene forbi hellige områder, gravsteder og gamle villaer er en helt unik opplevelse. Noen kilometer unna ligger Marsala, også grunnlagt av fønikerne, men med et navn som stammer fra det arabiske «Marsa Allah» (Guds havn). Byen har et vakkert og romslig historisk sentrum med gater brolagt i skinnende marmor, omgitt av staselige barokkpalasser.

Innlandet skal heller ikke undervurderes. Det gamle Segesta, grunnlagt av Elymerne, med sitt isolerte og uferdige tempel, bymurer, akropolis og teater, er i dag en fascinerende og obligatorisk arkeologisk perle. Kort unna ligger Belice-dalen, herjet av jordskjelvet i 1968 og aldri helt gjenreist, med landsbyen Salemi – hvor gamlebyen domineres av et normannisk slott. Den gamle bydelen i Gibellina, feid bort av jordskjelvet, lever videre i Burris Cretto – det største kjente landskapskunstverket i Europa.

Gjennom hele reisen vil vi forsøke å fange stedenes mest karakteristiske og interessante sider, slik at hver dag blir forskjellig fra den forrige – en minneverdig eksplosjon av farger, smaker og sanseinntrykk.

MARSALAVINEN

Marsalavinen skylder sin suksess til en storm: i 1773 ble den engelske kjøpmannen John Woodhouses skip drevet av uvær til den sicilianske havnen. Der oppdaget han den lokale «vino perpetuo» – en rustikk, oksidert vin. For å hindre at den skulle bli dårlig under reisen til England, valgte han å styrke den med brennevin – og skapte dermed en legende. Som en rival til Sherry ble Marsala så populær i England at den fortrengte både Sherry og Madeira i markedet, viner som var i knapphet på grunn av Napoleons krigene. I 1832 kjøpte entreprenøren Vincenzo Florio store landområder i Marsala og startet sin egen vinproduksjon, som raskt ble et globalt symbol på italiensk kvalitet. Marsalavinen lagres etter Solera-metoden (en siciliansk teknikk) – en pyramide av fat hvor yngre vin gradvis flyttes nedover for å etterfylle vinen som tappes fra bunnen. Selv om vinen er mest kjent som dessertvin, er den helt tørre «Marsala Vergine» utsøkt sammen med sjømatforretter, røkt fisk og blåmuggost.

SICILIAS HVITE GULL

I gamle dager ble salt kalt «hvitt gull», og siciliansk salt er en unik ressurs som deler seg i to hovedkategorier: sjøsalt, høstet fra historiske kystsaltdammer, og steinsalt, hentet fra gruver. Steinsaltet er hele seks millioner år gammelt, rent og uberørt. Det utvinnes dypt inne i fjellene – på over 1000 meters høyde – i gruvene ved Petralia Soprana og Raffo. Realmonte-gruven (Agrigento) er kjent for sin praktfulle «Saltkatedral», en kirke hugget helt ut av steinsalt 100 meter under bakken. «Saltruten» mellom Trapani og Marsala er et fortryllende naturreservat, hvor Trapani-sjøsalt (IGP) produseres blant vindmøller og fordampningsdammer.

PROGRAM

Dag 1 – søndag 11. april OSLO/PALERMO/CALA ROSSA

Avreise fra Oslo Gardermoen med SAS kl. 11:00 til København med ankomst kl. 12:10. Videre kl. 13:55 med ankomst Palermo kl. 16:55.

Vår lokalguide Filippo Belisario møter oss på flyplassen.

En behagelig biltur på rundt halvannen time tar oss til en av Vest-Sicilias mest maleriske kyststrekninger. Ankomst på Hotel Villa Zina. Felles middag.

Måltider inkludert: middag

Dag 2 – mandag 12. april ERICE OG TRAPANI

Fjellet Erice (750 moh.), med byen på toppen, har røtter tilbake til Elymerne (800-tallet f.Kr.) og er i dag et levende samfunn. Byen har smale gater, små plasser, fantastisk utsikt, et normannisk slott bygget på ruinene av et gammelt tempel viet til kjærlighetsgudinnen (Afrodite for grekerne, Venus for romerne), en kongelig katedral, et tårn og mye mer.

Lunsj serveres underveis.

Ettermiddagen er viet provinshovedstaden Trapani. Det historiske sentrum er lite, men med en interessant Morisk-inspirert labyrint av gamle kirker og bygninger i gyllen stein – en hyggelig opplevelse. Retur til hotellet.

Total stigning: 100 m – Lengde: 7 km – Tidsbruk: 5 timer

Måltider inkludert: frokost, lunsj og middag

Dag 3 – tirsdag 13. april ZINGARO NATURRESERVAT, NORDSIDEN

Mirakuløst reddet fra eiendomsspekulasjon i 1980, takket være protester fra lokalbefolkningen, ble Zingaro naturreservat Sicilias første beskyttede område. Over tid er dette blitt buktas hovedattraksjon. Reservatet strekker seg over 16,5 kvadratkilometer og beskytter en kystlinje på omtrent 7 kilometer. Landskapet, bestående av dolomittisk kalkstein, er forrevet og ruglete, og for det meste dekket av middelhavsbusker. Den nordlige inngangen ligger omtrent 12 kilometer fra San Vito Lo Capo. Ruten er det perfekte stedet for å utforske de vakre vikene, besøke de små museene og oppdage utsikten mot havet og fjellene innenfor. Før dagen avsluttes, utforsker vi San Vito Lo Capo, ser den maleriske gylne stranden dominert av Monte Monaco, gjør litt shopping og nyter den lokale matkulturen.

Total stigning: 300 m – Lengde: 11 km – Tidsbruk: 5,5 timer
Måltider inkludert: frokost, lunsj og middag

Dag 4 – onsdag 14. april STAGNONE NATURRESERVAT, ØYA MOZIA OG MARSALA

Stagnone-øyenes naturreservat ved Marsala er en vidstrakt lagune med flere mindre øyer, blant dem San Pantaleo, eller Mozia. Kolonisert av fønikerne på 700-tallet f.Kr. og den gang ettertraktet for sin strategiske beliggenhet. Mozia er i dag det best bevarte fønikiske stedet i verden. Oppdagelsen og utviklingen skyldes den engelske amatørarkeologen Joseph Whitaker, som kjøpte øya tidlig på 1900-tallet, bygde en villa der og viet resten av livet til utgravninger. På sitt høydepunkt var det fønikiske Mozia en slags fullt urbanisert «øy-by», og hele den nåværende øyas utstrekning (65 hektar) kan sammenlignes med et enormt arkeologisk anlegg.

Etter en kort fergetur og utsikt over det typiske saltdam-landskapet, i denne fredfulle og historiske oasen, legger vi ut på en rundtur som passerer boligområder, festningsverk og helligdommer. Tilbake på fastlandet vies resten av dagen til den praktfulle byen Marsala, også grunnlagt av fønikerne. Vi spaserer gjennom det livlige historiske sentrumet, forbi barokke kirker og palasser, helt til Cape Boeo – Sicilias vestligste punkt.

Vi avslutter dagen med en guidet vinsmaking av Marsalavin på et lokalt vinhus. Retur til hotellet.

Total stigning: 100 m – Lengde: 8 km – Tidsbruk: 5 timer
Måltider inkludert: frokost, lunsj og middag

Dag 5 – torsdag 15. april TONNARA OG LANDSBYEN SCOPELLO, ZINGARO NATURRESERVAT SØRSIDEN

Dagens program byr på et dypdykk i tunfisktradisjonen ved Tonnara di Scopello, et besøk i landsbyen med samme navn, og den andre halvparten av kyststien i Zingaro naturreservat. Veien til Tonnaraen er i seg selv et reisemål, fylt med henrivende utsikt. Tonnaraen er et drømmeaktig sted, utviklet fra 1400-tallet og kjøpt på 1800-tallet av den velstående Florio-familien, som beriket den med en samling bygninger i en unik setting. Her lærer vi, gjennom en guidet omvisning, om tradisjonelle metoder for fisking og bearbeiding av tunfisk. Foran oss ligger krystallklart hav i en bukt omkranset av klipper, med et middelaldertårn og spektakulære havstabler. Den lille landsbyen Scopello, bygget rundt en landlig bygning fra 1700-tallet med indre gårdsplass, har høye murer og store porter, hvite hus og brosteinsbelagte gater som

minner om atmosfæren fra 1950-tallets filmer. Vi går inn i Zingaro naturreservat fra sør, hvor stien er kjent for spektakulære viker og urørt middelhavsvegetasjon dominert av dvergpalmer. Vikene vi møter er storslåtte, og det blir god anledning til å besøke lokale museer underveis. Retur til utgangspunktet, deretter tilbake til hotellet.

Total stigning: 250 m – Lengde: 10 km – Tidsbruk: 6 timer
Måltider inkludert: frokost, lunsj og middag

Dag 6 – fredag 16. april SEGESTA, SALEMI OG BURRIS CRETTO

Dagen er viet Trapani-innlandet. Vi starter ved det gamle bosettingsstedet Segesta, hvor vi oppdager restene av en by som oppsto i et landskap av ville fjell på kanten av en dyp kløft, ødelagt og gjenoppbygd flere ganger gjennom en historisk periode som strekker seg fra 500-tallet f.Kr. til middelalderen. Midtpunktet, og symbolet på den arkeologiske vandringen er det doriske tempelet, som trolig aldri ble fullført. Deretter besøker vi middelalder landsbyen Salemi. Salemi var faktisk den første hovedstaden i det nydannede kongeriket Italia. Det sjarmerende historiske sentrum domineres av et imponerende normannisk-svabisk slott fra 1100-tallet. Å gå gjennom det er en åndelig opplevelse som berører.

Total stigning: 100 m – Lengde: 7 km – Tidsbruk: 4,5 timer
Måltider inkludert: frokost, lunsj og middag

Dag 7 – lørdag 17. april MONTE COFANO NATURRESERVAT

Monte Cofano, 657 moh., reiser seg over havet og er selve fjellsymbolet for området. Dagens vandring er en rundtur rundt fjellet og passerer gjennom ulike miljøer. Dette er et habitat til mange arter av rovfugl, inkludert kongeørn og vandrefalk. Underveis møter vi vakre viker, tårnet Tonnara di Cofano, Punta della Croce, kapellet Cappella del Crocifisso og grotten med samme navn. Når vi når Cornino-bukta, med sin brede strand, klatrer stien – først slakt, så brattere – tilbake mot utgangspunktet.

Monte Cofano reiser seg som en kalkstenspyramide rett opp av havet på Sicilias nordvestkyst, mellom Trapani og San Vito Lo Capo. Denne dagen går vi hele veien rundt fjellet, gjennom et naturreservat med dvergpalmer, duftende middelhavskratt og utsikt over to bukter.

Vi starter høyt oppe på salen ved Baglio Cofano, et gammelt gårdsanlegg med vid utsikt over Golfo di Bonagia og mot Erice. Herfra går en gammel sti i bratte svinger ned gjennom kløften Scaletta di Cofano til Tonnara di Cofano, der tunfiskerne en gang hadde sin base, voktet av et særpreget festningstårn ved vannkanten.

Så følger turens hjerte: en lang, rolig vandring langs kysten, med klippene på den ene siden og et krystallklart hav på den andre. Underveis passerer vi Punta della Croce, en liten helgenfigur av San Nicola og Cappella del Crocifisso, et lite kapell bygd inn i en grotte i fjellveggen og et sted for lokal folkefromhet gjennom generasjoner. Ved vakttårnet Torre San Giovanni ser vi ut over Cornino-bukta, der vi tar en lang lunsjpause, kanskje med et bad.

Turen avsluttes med en jevn stigning tilbake opp til salen, med stadig videre utsikt jo høyere vi kommer.

Stien er til tider steinete og bratt, men krever ingen klatring. Gode tursko, staver og godt med vann anbefales denne dagen.

Total stigning: 400 m – Lengde: 11 km – Tidsbruk: 6 timer
Måltider inkludert: frokost, lunsj og middag

Dag 8 – søndag 18. april PALERMO OG MONREALE KATEDRALEN/HJEMREISE

Vår siste dag er viet noen av den sicilianske hovedstadens mest særpregede trekk. Vi starter på det livlige og pulserende Ballarò-markedet, med sine selgere, varer og boder fylt med delikatesser. Deretter går turen til Det normanniske palass, som huser det praktfulle og unike Palatinske kapellet – en triumf av bysantinske mosaikker. Tidlig ettermiddag besøker vi Monreale-katedralen, et UNESCO-listet sted, før vi drar til flyplassen.

Avreise med SAS kl. 17:45 til København med ankomst kl. 20:40. Videre kl. 23:10 og ankomst Oslo Gardermoen kl. 00:20.

Måltider inkludert: frokost

PRIS PR. PERSON, KR 27 500,- SOM INKLUDERER:

- SAS, Oslo Gardermoen – Palermo tur/retur
- 7 netter i dobbeltrom Hotel Villa Zina
- 7 frokoster
- 7 middager på hotellet inkl. vin og vann
- 6 matpakker/lette lunsjer (vann inkludert) dag 2-7
- Vandringer ifølge program
- Profesjonell engelsktalende guide gjennom hele turen; Filippo Belisario
- Teknisk reiseleder fra Til Fots*
- Transport i privat minibuss
- Transportutgifter

IKKE INKLUDERT

- 2 lunsjer - ankomst- og avreisedag
- Tips – vi samler inn EUR 15 fra hver

FLYTIDER

11.04.2027	Oslo Gardermoen → København	SK 1457	11:00 – 12:10
11.04.2027	København → Palermo	SK 2695	13:55 – 16:55
18.04.2027	Palermo → København	SK 2695	17:45 – 20:40
18.04.2027	København → Oslo Gardermoen	SK 2695	23:10 – 00:20

Min 6 - maks 14 deltakere.

Tillegg for enkeltrom kr 2700,– (begrenset antall).

Bosted:
Hotel Villa Zina

Påmeldingsfrist 45 dager før avreise, men «førstemann til mølla».

Denne turen har 2 støvler.
Vi tar bare med oss den oppakningen vi trenger til selve vandringsturen.

Depositum kr 5 000,- pr. person vil bli fakturert etter at vi har mottatt påmelding.
Minimum antall deltakere er 6.
*) Dersom deltakerantallet er under 9, går turen med lokalguide og uten representant fra Til Fots.

Husk reise- og avbestillingsforsikring – kontakt ditt forsikringsselskap!
Vi tar forbehold om prisendring p.g.a. endrede flyskatter/oljetillegg og/eller valutakurs samt endring i rutetidene hos flyselskapet. Vær- og føreforhold kan føre til endringer i programmet.

DOKUMENTER

- Pass
- Godkjent nasjonalt ID-kort

DIETT, ALLERGIER, INTOLERANSER
Ved påmelding ber vi deg oppgi eventuelle allergier, intoleranser eller spesielle dietter. Disse må uansett bekreftes på nytt av arrangøren i forkant av turen.

KLÆR OG UTSTYR
Obligatorisk – for vandredagene: gode turstøvler/-sko, fleece eller genser, regnjakke (gjerne i Gore-Tex), regntrekk til sekk, komfortable og praktiske klær, drikkeflaske, sekk på 30–40 liter, hatt eller caps, solbriller og solkrem, myggmiddel.

… og anbefalt: Generelt uformelle, komfortable og praktiske klær. Lange bukser anbefales for enkelte vandringer på grunn av frodig vegetasjon. Komfortable sko til besøk i byer og ved severdigheter. Kikkert. En plastboks til matpakken kan være nyttig. Staver.

Vi sender ut siste info, pakkeliste og deltakerliste ca. 3 uker før avreise.

BAGASJE
Vi anbefaler at bagasjen holdes så liten som mulig – bruk gjerne små trallevesker eller enkelt transporterbare bager. Unngå stive og svært store kofferter, siden bagasjerommet i transportkjøretøyene har begrenset kapasitet.

Teknisk arrangør: TIL FOTS AS